

26.09.2024 Biblická hodina

Vzdych: „K tebe, ktorý počuješ modlitbu, prichádzajú všetci. Ak nás premáhajú neprávosti, ty nám odpúšťaš naše priestupky. Blahoslavený, koho si vyvolíš, komu dovoľíš prísť k tebe,...“ (Ž 65,3-5a.) Amen.

Pieseň: Žalm č. 68 1-5. verše: „Keď mocný Boh náš povstane...“

Modlitba:

Milostivý Bože náš! Prichádzame k Tebe s vd'ačnosťou, že nám vytváraš príležitosti aj vo všedné dni a udalosti týždňa sa môžu spomaliť, keď sa nechceme zaoberať ničím iným, len Tvojím Svätým Slovom. Aj dnes nám dáva istotu, silu, útechu a podporu, ak môžeme počuť o Tvojich mocných skutkoch, ktoré si kedysi vykonal v živote svojho vyvoleného ľudu. Odpusť nám, že aj keď Ťa poznáme rozumom, v osobnom živote sa nám často žije tak ťažko v tom vedomí, že Ty máš nad všetkým moc.

Priznáme sa Ti, že nás často trápia veci, ktoré riešime cez noc. Priznávame sa Ti, že svoje problémy, choroby a prehry balíme do našej slabosti a ľudskosti, kým máme Teba, Ktorý si Otcom sirôt a ochrancom vdov. Odpusť nám, keď nás prepadnú naše obavy a my zabudneme, že Ty máš nad všetkým moc. Ty si ten, v koho rukách sú naše životy, pred Tebou sa odohráva každá minúta našich dní, a predsa máme pochybnosti a chceme riešiť veci, ktoré si už uzavrel a pracoval si v náš prospech.

Prosíme Ťa dnes, aby si nám dal silou svojho Slova pokoj, ktorý dokáže zanechať to všetko, čo nás ťahá dole, čo odvracia naše oči od Teba. Daj, aby sme tu dnes boli s našou vernosťou a prosili tak o posilnenie našej viery a budovanie našich duší.

Prinášame Ti život viery a modlitebné zápasy bratov a sestier. Prosíme Ťa, aby si požehnal svoje deti väčšou vierou a väčšou láskou, aby nikdy nezabudli, kto je ich nebeský Otec, Ktorý sa o nich stará, keď nás všetkých, vzhľadom na svojho Syna, prijímaš za svoje vykúpené deti.

Duch Svätý, Bože dobrý žehnaj čítaniu Slova, poslucháčov Slova, aby príležitosť, ktorú si pripravil, bola požehnaním pre nás všetkých, ktorí sme pripravení začleniť Tvoje Sväté Slovo do našich životov. Prosíme pre Pána Ježiša Krista, vypočuj našu modlitbu. Amen.

Biblický text: Kniha Žalmov 68. kapitola

Čítam Božie Slovo, ktoré je zapísané v Knihe Žalmov v šesťdesiatej ôsmej kapitole nasledovne:

„Zbormajstroví. Dávidov žalm. Pieseň. Boh povstane a jeho nepriatelia sa rozpráchnu, zutekajú pred ním tí, čo ho nenávidia. Ako býva odviaty dym, tak ich rozoženieš; ako sa pri ohni rozpúšťa vosk, tak zahynú bezbožní pred Bohom. Spravodliví sa však tešia a jasajú, pred Bohom radostne plesajú. Spievajte Bohu, ospevujte jeho meno, upravte cestu tomu, ktorý sa nesie na oblakoch! Plesajte pred ním, lebo jeho meno je Hospodin! Otcom sirôt a obhajcom vdov je Boh vo svojom svätom príbytku. Boh pripravuje domov

osamelým, väzňov privádza k blahobytu, ale odbojníci zostanú vo vyprahnutom kraji. Bože, keď si šiel na čele svojho ľudu, keď si kráčal pustatinou, – Sela – otriasala sa zem, nebo sa rozpršalo pred Bohom, pred Bohom zo Sinaja, pred Bohom, Bohom Izraela. Hojným dažďom, Bože, zvlažil si svoje dedičstvo, čo bolo zomdleté, to si osviežil. Tam nachádza tvoje tvorstvo príbytok, vo svojej добрote, Bože, pripravil si ho pre biednych. Pán prikázal hovoriť a veľký je zástup zvestovateliek víťazstva: „Utekajú králi vojsk, utekajú a pani domu delí korisť. Zostanete ležať medzi košiarimi? Postriebrené sú krídla holubice, jej perute sú zo žltkastého zlata. Keď Všemohúci rozháňal kráľov, snežilo na Calmóne.“ Vrchovina Bášan je vrchovinou božstiev, vrchovina Bášan má mnoho štítov. Prečo vy, strmé štíty, zazeráte na vrch, na ktorom chce bývať Boh? Skutočne, Hospodin tam bude sídliť natrvalo! Božích vozov sú desaťtisíce, nespočetné tisíce, na nich prišiel Pán zo Sinaja do svätyne. Vystúpil si na výšinu, priviedol si zajatcov, ľudí si prijal do daru, ešte aj odbojníkov, aby si trónil, Hospodin, Bože! Nech je velebený Pán deň čo deň, on nesie naše bremená. Boh je naša spása. – Sela – Náš Boh je Boh záchrany, Hospodin, Pán, má východisko zo smrti. Áno, Boh rozdrví hlavu svojim nepriateľom, vlasaté temeno tomu, kto zotrúva vo vinách. Pán povedal: „Priviediem ťa späť z Bášanu, priviediem ťa späť z hlbín mora, aby si si opláchol nohy v krvi, aby sa aj jazyku tvojich psov ušlo z nepriateľov.“ Bože, bolo vidieť tvoje sprievody, sprievody môjho Boha, Kráľa, ísť do svätyne. Vpredu šli speváci, vzadu hudobníci, uprostred devy s bubienkami. „V zhromaždeniach zvelebujte Boha, Hospodina, vy, čo pochádzate z Izraela!“ Na čele je najmenší kmeň, Benjamín, je tu zástup kniežat Júdu, sú tu kniežatá Zebulúna, kniežatá Naftaliho. Dokáž, Bože, svoju moc! Potvrď, Bože, čo si vykonal pre nás zo svojho chrámu nad Jeruzalemom! Králi ti budú prinášať dary. Obor sa na zver v trstí, na stádo býkov s telcami národov. Pošliap tých, čo bažia po striebre, rozožen bojachtivé národy! Prídu veľmoži z Egypta, Kúš vystrie ruky k Bohu. Kráľovstvá zeme, spievajte Bohu, ospevujte Pána, – Sela – ktorý sa nesie na nebesiach, na nebesiach odvekých! Čujte, ako znie jeho hlas, jeho mocný hlas! Zvestujte Božiu moc! Jeho vznešenosť je nad Izraelom, jeho moc je v oblakoch. Boh vzbudzuje úžas vo svojich svätyniach. On je Boh Izraela, ktorý dáva ľudu moc a silu. Nech je zvelebený Boh!”

Drahé sestry a milí bratia!

Boh povstane... stačí nám tom, aby Boh povstal a Jeho nepriatelia nemajú šancu. Zjavenie Pána sprevádza oheň a dym, a keď sa zjaví v boji, nepriatelia Jeho ľudu sú rozptýlení. A to, čo pre nepriateľa znamená stratu, je víťazstvo a radosť pre vyvolený národ. Pán nenechá zahynúť tých, ktorí v Neho veria. Aj keď situácia vyzerá tak, že neprajníci a nepriatelia zvíťazili, môžeme si byť istí, že Pán sám boduje a ukončí všetky bitky, ktoré ovplyvňujú Jeho ľud. Aj hory sa topia z Jeho sily a pohľadu. Aj preto máme dôvod večne spievať a chváliť Jeho meno, pretože tento Pán robil zázraky nielen v minulosti. Tento Pán nielenže sprevádzal svojich bývalých vyvolených v bitkách a dal im víťazstvo, ale stará sa o všetkých, ktorí dnes vzývajú Jeho Presväté meno na pomoc. Stará sa o tých, ktorí Mu neprestávajú pripravovať cestu na púšti. Jeho meno je Pán. Jeho meno nemožno ani len zbežne spomenúť a Jeho moc nemožno porovnávať s Baalom, pretože nie je stvoriteľom sveta, ale jediným stvoriteľom, strážcom a múdрым riaditeľom chodu tohto sveta.

Radujte sa pred Jeho tvárou! Žalmista nás oslovuje aj dnes, aj keď nemáme veľa dôvodov na radosť. Každý má predsa svoje osobné bremeno, náročnosť svojich problémov, ale máme aj spravodlivého Boha, o ktorom čítame, že je „Otcom sirôt a obhajcom vdov.” Osamelým dáva domov blízko svojej osoby a sám vedie zajatcov púšťou a dáva im slobodu. Opustení u Neho nachádzajú domov, väzni v ňom a prostredníctvom Neho nachádzajú šťastný život.

Pán nevedol svoj ľud len raz na potulkách púšťou. Aj dnes sa všetko, čo sa nám deje, deje pred Bohom. Vie o našich slabostiach a je schopný dodať silu unaveným a dokonca zvyšuje silu slabých. Ako správny pastier stráži a ochraňuje svoje stádo a neustále sa oň stará.

V pokračovaní od 12. verša sa nachádza pieseň žien ohlasujúcich víťazstvo a pripomína pieseň Deborah z Knihy Sudcov. Z koristi mali úžitok aj tí, ktorí sa bitky nezúčastnili. V biblickom verši tá s názvom „Postriebrené sú krídla holubice, jej perute sú zo žltkastého zlata.” - mohla byť zdobená nejaká cenná zbraň. Víťazstvo sa stalo pamätným práve napadnutím snehu, čo bol v tejto oblasti veľmi vzácny prírodný úkaz. Calmón sa nachádza neďaleko Sichemu. Vo verši 16 hora bohov závistlivo hľadá na vrch jediného pravého Boha, na Sion. Opäť prichádza víťazstvo nad nepriateľom. S vdáčnosťou, že sa Spasiteľ Boh deň čo deň stará o svoj ľud. Spasiteľ Boh vyvádza svoj ľud zo smrti.

Jeho oslobodzujúce dielo sa prejavilo nielen v čase vojny. Denne pripravuje vyslobodenie a zároveň dáva vyslobodenie proti nášmu najväčšiemu nepriateľovi. Pán je pripravený vyslobodiť svoj ľud aj z najhlbších miest. Jeho prítomnosť a vstup do svätyne treba chápať tak, ako keď neviditeľne tróni nad archou zmluvy. A vždy pochoduje do chrámu na čele spoločenstva. Verše 29 až 32 obsahujú prosbu zboru. Pánov chrám je v Jeruzaleme.

„Obor sa na zver v trstí“: Žalmista žiada od Hospodina pokarhanie Egypta. Boh môže pokarhať nepriateľa, v tomto prípade do tejto kategórie patria tí, ktorí milujú peniaze a tí, ktorí chcú vojnu. Nie je to nič nové pod slnkom, pretože ak by tieto dve kategórie dnes žijúcich ľudí vymizli, svet by mohol žiť v mieri. Milovníci peňazí, ktorí dokonca okrádajú svoj vlastný ľud a komunitu, môžu dlho vládnuť národu, ale Pán zastaví všetkých, ktorých vedie uctievanie peňazí. Druhým sú neustáli bojovníci, ktorých vedie moc, ani netreba ísť ďaleko, keďže vidíme, čo sa deje v susedných krajinách a ako to ovplyvňuje celý svet.

Záverečné verše žalmu sú krátkou hymnou: „Kráľovstvá zeme, spievajte Bohu, ospevujte Pána, – Sela – ktorý sa nesie na nebesiach, na nebesiach odvekých! Čujte, ako znie jeho hlas, jeho mocný hlas! Zvestujte Božiu moc! Jeho vznešenosť je nad Izraelom, jeho moc je v oblakoch. Boh vzbudzuje úžas vo svojich svätyniach. On je Boh Izraela, ktorý dáva ľudu moc a silu. Nech je zvelebený Boh!”

Ten, kto spieva svojmu Bohu, spieva Svojmu Pánovi, ohlasuje moc Svojho Boha, velebí meno Svojho Boha, nemá zbytočný čas zaoberať sa nepriateľom. Nezaujímajú ho nákazlivé udalosti, ktoré sa okolo neho odohrávajú, ale má stále pred očami, čo pre neho urobil Jeho mocný Pán, Ktorý v každom čase dáva silu Svojmu ľudu. Chváľme svojho Boha so žalmistom a nezabúdajme, koľko dobrého pre nás doteraz vykonal a prosme o silu, s ktorou môžeme povedať: „Nech je zvelebený Boh!”

Biblický text: Evanjelium podľa Matúša 24, 1-22

Čítam Božie Slovo, ktoré je zapísané v Evanjeliu podľa Matúša v dvadsiatej štvrtej kapitole od prvého do dvadsiaty druhý verš nasledovne:

„Po tom, čo Ježiš vyšiel z chrámu a odchádzal odtiaľ, pristúpili k nemu jeho učeníci a ukazovali mu chrámové stavby. On im však povedal: „Vidíte toto všetko? Amen,

hovorím vám, že tu neostane kameň na kameni, všetko bude zničené.“ Keď sedel na Olivovom vrchu a boli sami, pristúpili k nemu jeho učeníci a spýtali sa ho: „Povedz nám, kedy sa to stane a čo bude znamením tvojho príchodu a konca sveta.“ Ježiš im odpovedal: „Dajte si pozor, aby vás nikto nezviedol. Lebo mnohí prídu v mojom mene a povedia: ‚Ja som Kristus!‘ A mnohých zvedú. Budete počuť správy o vojnách a chýry o bojoch. Dajte pozor, aby ste sa neľakali. Lebo sa to musí stať, ale to ešte nie je koniec. Lebo povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, miestami bude hlad a zemetrasenia. Ale to všetko je začiatok útrap. Potom vás vystavia súženiu, budú vás zabíjať a všetky národy vás budú nenávidieť pre moje meno. Vtedy sa mnohí pohoršia, budú sa navzájom udávať a nenávidieť. Povstane aj mnoho falošných prorokov a zvedú mnohých. A pretože sa rozmnoží nepravosť, v mnohých vychladne láska. Kto však vytrvá až do konca, bude spasený. A toto evanjelium o kráľovstve sa bude hlásať po celom svete na svedectvo všetkým národom. A potom príde koniec. Keď teda uvidíte ohavnosť spustošenia, o ktorej bolo povedané ústami proroka Daniela, stáť na svätom mieste – kto číta, nech rozumie –, vtedy tí, čo budú v Judsku, nech utekajú do hôr. Kto bude na streche, nech nezostupuje vziať si niečo z domu, a kto bude na poli, nech sa nevracia späť vziať si plášť. Beda tehotným a tým, ktoré budú v tých dňoch dojčiť! Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu, lebo vtedy bude veľké súženie, aké nebolo od počiatku sveta až doteraz a ani viac nebude. A keby tie dni neboli skrátené, nikto by sa nezachránil, ale kvôli vyvoleným sa tie dni skrátia.“

Drahé sestry a milí bratia!

Ježiš vyšiel z jeruzalemského chrámu, chcel ísť ďalej, no pristúpili k Nemu Jeho učeníci s cieľom ukázať Mu veľkolepé budovy chrámu. Učeníci obdivujú chrám ako budovu. Ide o Herodesov chrám, ktorý bol postavený v roku 20 pred Kristom a jeho stavba bola dokončená krátko pred židovskou vojnou. Spoločenstvo učeníkov vidí v chráme záruku prežitia Izraela a svojím výrokom akoby očakávali, že Ježiš potvrdí ich predstavu. Ale z Ježišových slov zaznieva súd. Z Ježišovho výkladu môžeme vidieť, že súd je vždy predchodcom konečnej spásy. Ježiš odmieta falošné nádeje o chráme. V centre pozornosti nie je vonkajšia krása chrámu. Ak uctievanie v cirkvi nepoukazuje na podporujúceho a milosrdného Pána, všetkého bude málo. Viera navonok vyjde nazmar.

Preto zaznieva verdikt, keď hovorí, že nezostane kameň na kameni. Keď príde ten deň, učenici sa pýtajú na jeho čas. Otázka najdôveryhodnejších učeníkov oživuje Ježišovo učenie. Sediac na Olivovej hore, s chrámom pred sebou, počuli proroctvo o zničení chrámu, a to okamžite vyvoláva u učeníkov otázky o udalostiach konca čias. Hlavnými prvkami Ježišovho učenia sú súd a spasenie.

3-8.v. Predohra ku koncom časov

Prvá vec, ktorá vyniká, sú falošní mesiáši. Ježiš chráni svojich pred týmito ľuďmi. Oni žili v dobe čakania i my sami žijeme v dobe príchodu Pána, jednou z ľudských vlastností je, že nemáme radi dlhodobé čakanie. Sme uponáhľaní. Aj čas by sme riadili. Mnohokrát žiadam Pána i ja, aby sa vrátil, pretože sú situácie, v ktorých môže pomôcť len Pán Ježiš Kristus. A Ježiš veľmi dobre vie, že človek je dôverčivý. Už v tom čase sa dokázali obrátiť na tých, ktorí o sebe povedali: "Ja som Mesiáš!" Podľa vlastnej vôle zvestovali ľuďom to, čo chceli počuť, pričom zo všetkého vynechali Krista, Ktorého poslal Otec, jediného Boha, Ktorý im odpúšťa hriechy. Ježiš učeníkov nabáda k triezvosti. Nestačí urobiť mesiášsky nárok vzývajúci Ježišovo meno, a preto nás Ježiš žiada, aby sme sa mali na pozore pred veľkými podvodníkmi. Ježiš tiež varuje svojich nasledovníkov, aby boli pripravení na najhoršie, pretože ľudské zlo je neobmedzené. Vojny, krízy, prírodné katastrofy, epidémie, hlad a prenasledovania. Všetky poukazujú na to, čím sa stane svet, ktorý nepotrebuje pravého Krista. Je to ako čítať charakteristiku súčasného sveta. Ale aj dnes nás povzbudzuje slovo: „neboj sa“! Všetky tieto veci sa musia naplniť. V skutočnosti je to len začiatok. Začiatok pôrodných bolestí.

9-13. v. Rady pre časy prenasledovania

Táto časť Písma žiada vytrvalosť. Nesmieme sa vzdať kázania evanjelia. Prenasledovaný a odvrátený človek tým môže len získať silu. Zastaviť sa vo viere a mať na pamäti posledné udalosti je cieľ, ktorý môže vždy dodať silu na to, aby ste zvládli aj náročnejšie trate.

Je to v Ježišovom učení, že všetky tieto prenasledovania budú pre naše dobro, učia nás. V skutočnosti tiež poskytujú človeku príležitosť hľadať Boha a otvárajú nám oči, že bez Neho nie sme schopní ničoho.

Potom sa kruh, v ktorom sa objavujú znamenia časov konca, priebežne rozkladá na menšie jednotky: na národ, na krajinu a na rodinu.

Ale sú si plne istí Jeho vedením a starostlivosťou. A bez ohľadu na to, ako hlboko musia učenici zájsť, toto všetko otvára dvere vydávaniu svedectva. "Evanjelium sa musí hlásať medzi všetkými národmi." To, čo učeník hovorí, nie je jeho vlastná chytrnosť, ale Pán mu vkladá slová do úst skrze Ducha Svätého. Nikto sa nemusí brániť a vysvetľovať svoje svedectvo, keďže životom v prozreteľnosti Pána nemôže väčší pokoj naplniť naše srdcia ani uprostred toho najbúrlivejšieho mora.

Za meno Ježiša bude prítomná nenávisť v našich životoch aj z najužšieho rodinného kruhu. Rodičia, súrodenci, príbuzní a priatelia budú tí, ktorí budú zraniteľní, a medzi Ježišovými nasledovníkmi budú dokonca takí, ktorí budú zabití. Čo je však našou jedinou útechou v živote a pri smrti? Už ako deti sme sa naučili 1. otázku a odpoveď Heidelberského katechizmu: „bez vôle môjho nebeského Otca mi nemôže spadnúť z hlavy ani jeden vlas.“ Ako dospelý so staršími a prešedivenými vlasmi máme túto útechu a nádej? Viem, kto sa o mňa stará? Môžem s čistým srdcom priznať, keď sa obzerám späť na každú ťažkú časť môjho života, že to bol môj Pán, kto ma niesol a staral sa o mňa a zachoval mi vlasy, ale aj srdce a dušu. Vytrvalosť! Dni bez hrôzy a strachu, pretože Pán vie, čo a prečo dopúšťa v našom osobnom živote, v našej rodine, v našej krajine a v našom svete, to čo je zjavné. Pre Neho je prvoradá získavanie duší, a to nie je možné bez vytrvalosti učeníka. Celý svet potrebuje vidieť s Kým sme prekonalí svoje fyzické a duševné choroby a ako prijímame správy, ktoré hlásajú bezbožné zhoršovanie sveta okolo nás. Nič iné nám nebolo zverené ako zvestovanie evanjelia, ohlasovanie radostnej zvesti v tomto unavenom a chorom svete, aby sme vytrvalosťou s naším Pánom neverili podvodníkom, ale v tie slová, ktoré nás dokonca hľadajú a posilňujú našu vieru.

14-20. v. Posledné veľké súženie

Znakom začiatku posledného veľkého súženia je objavenie sa ohavnosti, ktorá spôsobuje skazu v chráme. Tento výraz sa týkal znesvätenia jeruzalemského chrámu. Pravé uctievanie je nahradené modlárstvom. Toto je tiež pokus o dominanciu a zlé sily budú prítomné vo forme, proti ktorej je málo ľudskej sily. To, čo nás nabáda vytrvať v každej situácii je to, že Boh neprenecháva kontrolu na iného. Ak pocítíme Jeho súd cez „ohavnosť spustošenia“, Jeho milosrdenstvo a milosť voči nám neprestanú. Zlo môže plánovať, môže šepkať, môže mať scenár konca všetkých svojich ohavností. Božím

vyvoleným sa môže zdať, že udalosti okolo nich sú neznesiteľné. Budú súženia, aké nikto nikdy nezažil. Tí, na ktorých Pán hľadá, sú vyvolení, pre nich skracaje dni. Pánom posledných čias nie sú Židia, ani krutí Rimania, ale Ježiš. Tak sa čas skúšky môže stať požehnaním v živote vyvolených, pretože posilnení vo viere, obdivujúc milosť a moc svojho Boha, hľadajú na Toho, Ktorý je ten istý včera, dnes i naveky. On je ten, Kto všetko znovu vytvára. Amen.

Modlitba

Pane náš, veríme, že aj dnes k nám hovoríš pre našu spásu. Zakaždým, keď žijeme podľa Tvojho slova, nechceš nás vystrašiť, ale pozdvihnúť oči k nášmu problému, aby sme vo všetkom spoznali Tvoju moc, Tvoju vôľu a pravdivosť Tvojich ustanovení. Prosíme, veď nás nielen k tomu, aby sme sa pýtali, kedy bude všetkému koniec, ale aby sme spoznali Tvoju preoblečenú milosť v prítomnosti, aby sme si uvedomili, že skúšky života nie sú na to, aby sme pochybovali o Tvojej добрote a láske, ale aby si nás posilnil skrze nich, aby otvorili ústa, aby sme prinášali radostnú zvesť tam, kde sa zdá, že je všetko stratené. Ďakujeme, že si nám neprikázal hnevať sa, ale dosiahnuť spásu skrze nášho Pána Ježiša Krista.

Daj Pane, nech nám stačia mnohé zaslúbenia, ktorými sa na nás zameriavaš zo Svojho Svätého Slova, nech nám stačí Tvoja milosť, aby sme aj dnes s dôverou a úprimnou vierou prijímali, že ktokoľvek v našom okolí naplánuje zlo proti nám, Ty si schopný obrátiť to všetko na dobré.

Modlime sa za viac viery, viac lásky, viac vernosti, viac vytrvalosti a viac dôvery. Chráň náš duchovný život pred všetkými, ktorí nás ako spolupracovníci zla chcú od Teba odlúčiť.

Modlime sa za všetkých, ktorí sa liečia, ktorí čakajú na lekárske výsledky, aby si pripravil svoje deti na prijatie správ, ktoré si vyžadujú neotrasiteľnú vieru a dôveru v Tvoju prozreteľnosť.

Privádzame pred Teba našich blízkych, aj mimo hraníc našej krajiny, prosíme Ťa, aby sme boli so všetkými, s ktorými nemôžeme byť telesne, ale naše modlitby nachádzajú načúvajúce uši z Tvojej strany a Ty ochraňuješ všetkých, za ktorých formulujeme naše modlitby na dennej báze. Pre Pána Ježiša Krista vypočuj nás. Amen.

Modlitba Pánova

Požehnanie: „Kto však vytrvá až do konca, bude spasený.“ (Mt 24,13) Amen.

Záverečná pieseň: Chválospev č. 354: „Ježiš je Pánom nad svetmi...“